

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

6-2024

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

A.M.No‘monzoda	
Geosiyosiy kurashlar sharoitida ijtimoiy xavfsizlikni ta‘minlash muammolarining ijtimoiy-falsafiy tahlili	331
F.A.Hamdama	
Bo‘lajak geografiya o‘qituvchilarini o‘quv jarayonida loyiha texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash mazmuni	334
M.A.Nishonov	
Yangi O‘zbekistonda ichki ishlar organi xodimlari kasb etikasini rivojlantirish asosida vatanparvarlikni tarbiyalash tizimi	338
A.A.Meliqo‘ziyev	
Bo‘lajak pedagoglarda hisobdorlik ko‘nikmalarini rivojlantirishning ijtimoiy va ta‘limiy asoslari	343
S.S.Asatov	
Yangi O‘zbekistonda uchinchi renessans poydevorini qurish jarayonida milliy va umuminsoniy qadriyatlarining zamonaviy ahamiyati	346
D.Q.Majidova	
Jadidchilik harakatining kelib chiqish tarixi va ta‘limoti	351
S.R.Qutlimuratov	
Xorazm jadidlarining ilm-fanga bo‘lgan munosabati	355
N.U.Jamalova	
Globallashuv jarayonida ta‘limning o‘zgarishi va gumanitar fanlarning o‘rni	360
M.A.Matmusayeva	
O‘yinlarning lisoniy talqinida milliy-madaniy tushuncha ifodasi	365
B.B.Xaitbayeva	
Ritmik gimnastikani maktab jismoniy tarbiya tizimiga joriy etishning zamonaviy usullarini ishlab chiqish	368
F.A.Ibroximov	
Talabalarda tahliliy tafakkurni shakllantirish zaruriyati	374
R.B.Tursunov	
O‘quv jarayonlariga axborot texnologiyalarini joriy etish	379
D.B.Toshaliyev	
Oliy ta‘lim talabalarini ma‘naviy-madaniy merosga aksiologik munosabatini rivojlantirishning ijtimoiy ahamiyati va tarbiyaviy xususiyatlari	383
U.Xolova	
Falsafiy tafakkur taraqqiyot bosqichida ma‘rifat davrining boshlanishi. Sharq falsafasida ma‘rifat va ma‘rifatparvarlik harakatlari («Avesto» misolida)	386
S.E.Baymuradova	
Geografiya fanini masofaviy o‘qitishda mobil ta‘lim texnologiyalarining imkoniyatlari	390
B.M.Qandov	
Turor Risqulov siyosiy faoliyatining boshlanishi va mamlakatdagi siyosiy jarayonlarda tutgan o‘rni	394
A.M.To‘rayev	
Ilmiy-tadqiqotchilik faoliyati bo‘lg‘usi kadrlarni kasbiy rivojlantirishdagi muhim omil sifatida	400
A.A.Meliqo‘ziyev	
Bo‘lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik zarurati	404
J.Sh.Mamayusupov	
Falsafa fanlari asosida bo‘lajak o‘qituvchilarning mustaqil fikrlash madaniyatini rivojlantirishning pedagogik jihatlari	408
Y.S.Sidiqova	
Pedagogikada neyrotexnologiyalar innovatsion vosita sifatida	413
B.X.Karimov	
Ilk uyg‘onish davri Markaziy Osiyo mutafakkirlarining ilmiy–falsafiy merosi va uning jamiyat jivojidagi o‘rni	418
Y.M.Namozova	
Ta‘lim va insonparvarlikka asoslangan “Taraqqiyot strategiyasi” jamiyat barqaror taraqqiyotining manbai sifatida	423

UO'K: 316.42

GLOBALLASHUV JARAYONIDA TA'LIMNING O'ZGARISHI VA GUMANITAR FANLARNING O'RNI**ИЗМЕНЕНИЯ В ОБРАЗОВАНИИ И РОЛЬ ГУМАНИТАРНЫХ НАУК В ПРОЦЕССЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ****THE CHANGES IN EDUCATION AND THE ROLE OF HUMANITIES IN THE PROCESS OF GLOBALIZATION**

Jamalova Nargiza Ulug'bek qizi
O'zbekiston Milliy universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya

Gumanitar fanlar orqali yoshlar turli madaniyat va qadriyatlarni tushunib, ularga hurmat bilan qarash, madaniyatlararo muloqotda samarali ishtirok etish va umuminsoniy qadriyatlarni qadrlashga o'rganadilar. Ushbu tadqiqot milliy va jahon qadriyatlarini uyg'unlashtirish orqali yoshlarning ma'naviy rivojlanishi va ularning jahon hamjamiyatida mas'uliyatli fuqarolar sifatida shakllanishiga hissa qo'shadigan metodologik asoslarni taqdim etadi.

Аннотация

Через гуманитарные науки молодежь учится понимать и уважать различные культуры и ценности, эффективно участвовать в межкультурном взаимодействии и ценить универсальные ценности. Это исследование представляет методологические основы, которые способствуют духовному развитию молодежи и их становлению как ответственных граждан в мировом сообществе, гармонизируя национальные и мировые ценности.

Abstract

Through the humanities, young people learn to understand and respect various cultures and values, participate effectively in intercultural communication, and appreciate universal values. This research presents methodological foundations that contribute to the spiritual development of youth and their formation as responsible citizens in the global community by harmonizing national and global values.

Kalit so'zlar: globallashuv, ta'lim tizimi, gumanitar fanlar, tanqidiy fikrlash, madaniyatlararo muloqot, milliy qadriyatlar, umuminsoniy qadriyatlar, bag'rikenglik, ijtimoiy moslashuv, axloqiy tarbiya, metodologik asos, ma'naviy rivojlanish, yoshlar tarbiyasi, inklyuzivlik.

Ключевые слова: глобализация, образовательная система, гуманитарные науки, критическое мышление, межкультурное взаимодействие, национальные ценности, универсальные ценности, толерантность, социальная адаптация, моральное воспитание, методологические основы, духовное развитие, воспитание молодежи, инклюзивность.

Key words: globalization, education system, humanities, critical thinking, intercultural communication, national values, universal values, tolerance, social adaptation, moral education, methodological foundations, spiritual development, youth education, inclusivity.

KIRISH

Globallashuv zamonida dunyoda turli xalqlar va millatlar o'rtasidagi madaniy aloqalar tobora kengayib, ularning bir-birini tushinishi va o'zaro munosabatlarni to'g'ri tashkil etish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bunday sharoitda gumanitar fanlar madaniyatlararo muloqotni rivojlantirish va dunyo xalqlari o'rtasida o'zaro hurmat, bag'rikenglik, tolerantlik kabi xislatlarni tarbiyalashda alohida o'rin tutadi. Bu fanlar orqali yoshlar turli madaniyatlarning o'ziga xos jihatlarini o'rganib, ularni to'g'ri tushinishga, qabul qilishga va hurmat bilan yondashishga o'rganadilar.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Gumanitar fanlar, xususan, madaniyatshunoslik, adabiyot, tarix va falsafa kabi fanlar madaniyatlararo muloqotni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Madaniyatlararo muloqot, avvalo, turli madaniyatlar, urf-odatlar, an'analar va qadriyatlar haqida tushunchaga ega bo'lishdan boshlanadi. Aynan gumanitar fanlar yoshlarga boshqa xalqlarning madaniyati bilan tanishish imkonini beradi, bu esa ularda madaniy xilma-xillikka nisbatan hurmat va bag'rikenglik tuyg'usini rivojlantiradi. "Madaniyatlararo muloqotni shakllantirishda gumanitar fanlar asosiy vosita hisoblanadi, chunki ular orqali talabalar turli xalqlar tarixi, qadriyatlari va dunyoqarashlari bilan tanishib, o'zaro hurmat va bag'rikenglikni rivojlantiradilar".

Masalan, adabiyot darslarida turli xalqlar adabiyoti va yozuvchilarining asarlarini o'rganish yoshlarga turli millat va xalqlarning dunyoqarashi, madaniy o'zliklari va qadriyatlari haqida bilim beradi. Bu ularning madaniyatlarni to'g'ri qabul qilish va anglash qobiliyatini rivojlantiradi. Adabiy asarlar orqali yoshlar turli madaniy voqealar, an'analar va hayot tarzlari haqida bilimga ega bo'ladilar, bu esa ularga turli madaniyat va xalqlar o'rtasidagi munosabatlarni to'g'ri tashkil qilishda yordam beradi.

Gumanitar fanlar yoshlarda madaniy xilma-xillikni tushunish va baholash qobiliyatini rivojlantiradi. Globallashuv jarayonida dunyo xalqlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik kuchaygan bir paytda, madaniy xilma-xillikni tushunish va hurmat qilish alohida ahamiyatga ega bo'lib qoldi. Bu borada gumanitar fanlar insonlarga turli madaniyatlarning ijtimoiy qadriyatlarini tushunish, ularni qiyoslash, turli xil madaniy vaziyatlarda to'g'ri xulosa chiqarish qobiliyatini beradi.

Masalan, tarix fani turli xalqlar o'rtasidagi aloqalar va ularning o'zaro ta'siri haqida ma'lumot beradi. Tarixni o'rganish yoshlarga turli xalqlarning madaniyatlari, ularning an'analari va qadriyatlari haqida bilim beradi. Bu orqali yoshlar turli xalqlar bilan munosabatlarda hurmat va bag'rikenglikni saqlab, madaniy xilma-xillikni qabul qilish ko'nikmasini rivojlantiradilar. Bag'rikenglik hissi, o'z navbatida, madaniyatlararo muloqotning muvaffaqiyati uchun muhim omil bo'lib, turli millat va madaniyatlar o'rtasidagi bog'liqlikni mustahkamlashga yordam beradi.

Gumanitar fanlar orqali yoshlar turli madaniyatlarni tanqidiy tahlil qilishga va ular o'rtasidagi munosabatlarni tushunishga ega bo'ladilar. Masalan, falsafa fanlari yoshlarda turli madaniy qadriyatlarni anglash, ularni chuqur tahlil qilish va tanqidiy baholash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Falsafiy o'ylash insonlarga madaniyatlar va qadriyatlarni kengroq doirada tushunish imkonini berib, ularda ma'naviy boylik va axloqiy me'yorlar haqida chuqur mulohaza qilish tuyg'usini shakllantiradi. "Tanqidiy fikrlash madaniyatlar o'rtasidagi munosabatlarni to'g'ri anglashga yordam beradi, chunki u talabalarga turli madaniyatlarni obyektiv baholash, ularning o'xshash va farqli jihatlarini aniqlash imkonini beradi".

Bundan tashqari, madaniyatlar o'rtasidagi munosabatlarni tanqidiy tahlil qilish yoshlarni turli madaniyatlarning o'zaro ta'siri, ular o'rtasidagi o'xshashliklar va farqlarni tushunib, to'g'ri qarorlar qabul qilish qobiliyatiga ega bo'ladi. Bu ularga dunyo xalqlari madaniyatiga obyektiv yondashish imkoniyatini beradi, bu esa madaniyatlararo munosabatlarda yoshlar uchun qimmatli ko'nikma hisoblanadi.

Gumanitar fanlar yoshlarda xalqaro muloqot va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Bu fanlar yordamida yoshlar xalqaro maydonda samarali muloqot qilish, boshqa madaniyatlar bilan hamkorlik qilish ko'nikmasiga ega bo'ladilar. Bu ko'nikmalar jahon hamjamiyatining to'liqqonli a'zosi bo'lib, o'zaro aloqalarni mustahkamlashga yordam beradi.

Masalan, madaniyatshunoslik fani yoshlarda turli madaniy vaziyatlarda o'zini tutish va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bunday ko'nikmalar yoshlarni kelajakda xalqaro tashkilotlarda, ko'pmillatli kompaniyalarda va turli jamoatchilik ishlarida samarali muloqot qilish va hamkorlik qilish imkoniyatiga ega bo'lishiga yordam beradi. Bu esa ularni globallashuv sharoitida muvaffaqiyatli shaxs sifatida shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Globallashuv jarayonida gumanitar fanlarning ahamiyati tobora oshib bormoqda. Ular yoshlarda turli madaniyatlarni tushunish, ularga hurmat qilish va bag'rikenglik bilan yondashish kabi muhim ko'nikmalarni rivojlantiradi. Shuningdek, gumanitar fanlar orqali yoshlar xalqaro muloqot va madaniyatlararo munosabatlarni to'g'ri yo'lga qo'yish, tanqidiy fikrlash, hamkorlik qilish va xalqaro jamoalarda samarali ishlash kabi ko'nikmalarga ega bo'ladilar. Bu ko'nikmalar yoshlarni global dunyoda jamoatchilik hayotida faol ishtirok etishga, turli millat va xalqlar bilan o'zaro

munosabatlarini mustahkamlashga yordam beradi. Gumanitar fanlar bu borada yoshlarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishida mustahkam asos bo'lib xizmat qiladi.

Tarix fanining globallashuv sharoitidagi o'rni va vazifalari. Globallashuv jarayonida tarix fani ta'lim tizimida alohida ahamiyatga ega bo'lib, yosh avlodga insoniyatning madaniy va tarixiy merosini yetkazishda muhim vosita hisoblanadi. Bu fandagi bilimlar yoshlarga o'z milliy va umuminsoniy qadriyatlarni saqlash va tushunishga yordam beradi. Tarix fani yoshlarda ijtimoiy mas'uliyat, madaniyatlarga hurmat va bag'rikenglikni tarbiyalaydi, bu esa ularning global hamjamiyatda mas'uliyatli fuqaro bo'lib shakllanishida muhimdir.

Tarix fanining global ta'lim kontekstidagi ahamiyati. Globallashuv jarayonida ta'lim tizimi yoshlarni turli millatlar va madaniyatlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tushunishga yo'naltirishda muhim vosita bo'lib qolmoqda. Global hamjamiyatning bir qismi sifatida faoliyat yuritish uchun yoshlar jahon tarixi, turli madaniyatlar, qadriyatlar va urf-odatlar bilan tanish bo'lishi lozim. Bu jarayonda tarix fani yoshlarga keng dunyoqarashni shakllantirishda, ularni insoniyatning umumiy tajribasi va madaniy merosi bilan tanishtirishda beqiyos ahamiyatga ega.

Tarixni o'rganish yoshlarda inson huquqlari, tinchlik, erkinlik va tenglik kabi umuminsoniy qadriyatlarga hurmatni oshiradi. Bunday bilimlar ularning dunyoqarashini kengaytiradi, turli xalqlar va millatlar bilan tenglik va hurmat asosida munosabatlar o'rnatishga yordam beradi. Global ta'limning asosiy vazifalaridan biri turli millatlar tarixi va madaniyati haqida chuqur bilimga ega bo'lgan, xalqaro muloqotda to'g'ri yondashuvga ega shaxslarni tarbiyalashdir.

Tarix fani tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Yoshlar turli tarixiy hodisalarni o'rganar ekan, ularning sabablari va oqibatlarini tahlil qilishga o'rganadilar, hodisalarga obyektiv baho berishni o'rganadilar. Bu jarayon yoshlarda turli voqea va hodisalarga turlicha yondashuvlarni ko'rib chiqish, har bir jarayonni ijtimoiy, siyosiy va madaniy kontekstda tahlil qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Tarixiy hodisalarga tanqidiy yondashish va obyektiv baho berish yoshlarni har qanday vaziyatda o'z mustaqil fikrini shakllantirishga yo'naltiradi.

Global ta'lim kontekstida tarix fani yoshlarni jahon madaniyati bilan tanishtirish, ularda keng dunyoqarash va ma'naviy qadriyatlarni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuv yoshlarni jahon tarixi, madaniy xilma-xillik va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat bilan qarashga o'rgatadi. Ta'lim jarayonida turli millatlar va madaniyatlar tarixi, qadriyatlari bilan tanishish ularda madaniyatlararo muloqot, hamkorlik va bag'rikenglikni shakllantiradi. "Tarixni o'rganish yoshlarni jahon madaniyati bilan tanishtirish, ularda keng dunyoqarash va ma'naviy qadriyatlarni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega".

Shunday qilib, tarix fani yoshlarga turli madaniyatlar va millatlarning tarixi, ularning ijtimoiy va siyosiy tajribalari haqida bilim beradi, bu esa ularda umuminsoniy qadriyatlarga bo'lgan hurmatni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Global ta'lim kontekstida tarix fanining o'rni yoshlarni jahon hamjamiyatining mas'uliyatli a'zosi bo'lib yetishishiga tayyorlash va ularda turli millatlar bilan tenglik va o'zaro hurmat asosida muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishdan iboratdir.

Globallashuv sharoitida turli xalqlar va madaniyatlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik va ta'sir kuchaymoqda. Bu jarayonda yoshlar nafaqat o'z milliy qadriyatlarini saqlashga, balki umuminsoniy qadriyatlarga nisbatan hurmat va ularni anglash qobiliyatini rivojlantirishga ham ehtiyoj sezmoqdalar. Tarix fani bu jarayonda muhim ahamiyat kasb etib, yoshlarning o'z milliy o'zligini shakllantirish va shu bilan birga ularni umuminsoniy qadriyatlarga hurmat bilan yondashishga tayyorlashda beqiyos rol o'ynaydi.

Tarix fani orqali yoshlar o'z millatining tarixi, madaniy va ma'naviy merosi haqida bilib oladilar. Milliy tarixni o'rganish orqali ular o'z xalqining qadriyatlarini qadrlash, ularni saqlash va ularni hurmat qilish hissiini rivojlantiradilar. Milliy qadriyatlar bilan tanishish yoshlarning milliy o'zlikni anglash jarayonini mustahkamlaydi, bu esa ularni o'z madaniyati va an'analarni hurmat qilishga o'rgatadi. Masalan, qahramonlar tarixini o'rganish, ularning vatanga va millatga xizmatlari, axloqiy va ma'naviy qiymatlari yoshlarga o'z jamiyatlari va millatlariga bo'lgan sodiqlik va muhabbatni o'stiradi. "Tarixiy bilimlar milliy o'zlikni shakllantirish va milliy qadriyatlarni saqlashda muhim rol o'ynaydi".

Shu bilan birga, tarix fani umuminsoniy qadriyatlarga hurmat va ularni anglash ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Jahon tarixi orqali yoshlar umuminsoniy qadriyatlar, xususan,

tinchlik, bag'rikenglik, inson huquqlari va demokratiya kabi muhim tushunchalar bilan tanishadilar. Bu qadriyatlar insoniyat tomonidan asrlar davomida yaratilgan va shakllangan bo'lib, yoshlarning xalqaro hamjamiyatda mas'uliyatli fuqaro sifatida faol bo'lishi uchun asos bo'ladi. Umuminsoniy qadriyatlarga hurmat yoshlarning turli millat va madaniyatlar bilan teng va hurmatli munosabatda bo'lishiga yordam beradi, bu esa global jamiyatdagi madaniyatlararo muloqotning mustahkamlanishiga xizmat qiladi.

Tarix fani yoshlarni umuminsoniy qadriyatlarni chuqurroq anglashga, ularga hurmat bilan qarashga o'rgatadi. Masalan, tarixiy jarayonlar davomida insoniyat tomonidan yaratilgan tinchlikka intiluvchi harakatlar, inson huquqlari uchun kurashlar, adolat va tenglik tushunchalari yoshlarga o'z qadriyatlari va dunyoqarashida umuminsoniy tamoyillarga asoslangan qarashlarni shakllantirish imkonini beradi. Bunday yondashuv ularning dunyoqarashini kengaytiradi va ularni jahon hamjamiyatining mas'uliyatli va faol a'zosi bo'lib yetishishga tayyorlaydi.

Globallashuv sharoitida tarix fani yoshlarning milliy va umuminsoniy qadriyatlar bilan tanishishi, ularga hurmat va bag'rikenglik tuyg'ularini shakllantirishi uchun asosiy manba hisoblanadi. Milliy qadriyatlar yoshlarga o'zligini anglatga, umuminsoniy qadriyatlar ularga jahon hamjamiyatidagi muhim joyini tushunish va uni qadrlashga yordam beradi. Tarix fani, shuningdek, yoshlarga tanqidiy fikrlash va turli madaniyatlarga obyektiv yondashuvni shakllantirib, ularning ijtimoiy moslashuvini, global jamiyatda faol bo'lishini ta'minlaydi.

Globallashuv jarayonida ta'lim milliy va umumjahon tarixini uyg'un holda o'rgatishni talab qilmoqda. Milliy tarix orqali yoshlar o'z xalqining tarixi, madaniyati va qadriyatlari bilan yaqindan tanishib, ularni asrab-avaylash zarurligini tushunadi. Shu bilan birga, jahon tarixi yordamida yoshlar dunyoning turli xalqlari o'rtasidagi o'xshashliklar va farqlarni, ularning umumiy qadriyatlarini o'rganish orqali umuminsoniy qadriyatlarga hurmat hissini shakllantiradilar.

Milliy tarixni o'rganish yoshlarga o'z xalqining tarixi, qahramonlari, madaniy merosi va turli davrlardagi muvaffaqiyatlari haqida bilim beradi. Bu, o'z navbatida, ularda milliy qadriyatlar, madaniyat va urf-odatlariga hurmat tuyg'usini shakllantiradi. Masalan, tarixiy voqealar yoki mashhur shaxslarning hayoti haqidagi ma'lumotlar yoshlarga o'z millatining o'zgacha qadriyatlari va o'ziga xos jihatlarini anglatadi, ularning milliy o'zligini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, jahon tarixini o'rganish ularni turli madaniyatlar va qadriyatlar o'rtasidagi bog'liqlik va o'xshashliklarni tushunishga yo'naltiradi.

Jahon tarixini o'rganish yoshlarni turli madaniyatlar va millatlar o'rtasidagi munosabatlarni chuqurroq tushunishga olib keladi. Bu ularga madaniyatlararo muloqotda hamkorlik qilish, turli madaniyatlarga hurmat va bag'rikenglik bilan yondashish ko'nikmalarini rivojlantiradi. "Milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg'unlashtirish yoshlarni jahon hamjamiyatining barqaror a'zosi bo'lishga tayyorlaydi". Bu fikr tarix fanining yoshlarni global jamiyatda faol, madaniyatlarga hurmat bilan qaraydigan fuqaro bo'lib yetishishdagi ahamiyatini ko'rsatadi.

Milliy va umumjahon tarixini uyg'un o'rganish yoshlarda tanqidiy fikrlash va ijtimoiy tafakkurni rivojlantiradi. Masalan, bir millatning tarixiy jarayonini jahon tarixi bilan qiyoslab o'rganish orqali ular turli voqealarga turlicha yondashishni, hodisalarga obyektiv qarashni o'rganadilar. Bu ularning fikrlash qobiliyatini kengaytiradi va turli madaniyatlarga nisbatan keng dunyoqarashga ega bo'lishlarini ta'minlaydi.

Globallashuv sharoitida ta'lim milliy va jahon tarixini uyg'un tarzda o'rganishni talab qiladi. Milliy qadriyatlarni uyg'unlashtirish yoshlarda turli millatlar tarixi, madaniyati, qadriyatlari haqida kengroq tasavvur hosil qilib, ularning dunyoqarashini boyitadi va madaniyatlararo hamkorlikni rivojlantiradi. Tarix fani yoshlarni turli madaniyatlarga hurmat qilish, umuminsoniy qadriyatlarni tushunish va global dunyoda mas'uliyatli shaxs bo'lib yetishishga tayyorlaydi.

Globallashuv sharoitida ta'lim va gumanitar fanlarning integratsiyasi yoshlarning dunyoqarashi va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Turli xalqlar va madaniyatlar o'rtasidagi bog'liqlik, axborotning tez almashinuvi, iqtisodiy va madaniy aloqalarning kuchayishi ta'lim tizimida gumanitar fanlarga bo'lgan ehtiyojni yanada oshirmoqda. Gumanitar fanlar yoshlarga jahon madaniyati, turli xalqlar tarixi va qadriyatlari haqida keng tushuncha berish orqali ularni global jamiyatning mas'uliyatli a'zosi sifatida tarbiyalaydi.

Ta'lim va gumanitar fanlarning uyg'unligi yoshlarning axloqiy tarbiyasi va ma'naviy rivojlanishiga yordam beradi. Yoshlar turli madaniyatlar, qadriyatlar va an'analarni o'rganar ekan,

ularda o'z qadriyatlari bilan bir qatorda umuminsoniy qadriyatlarga nisbatan hurmat tuyg'usi shakllanadi. Bu jarayon yoshlarning jamiyatdagi mas'uliyatini anglash, turli fikr va qarashlarga hurmat bilan munosabatda bo'lish, madaniyatlararo hamkorlik qilish kabi ko'nikmalarini rivojlantiradi. Globallashuv sharoitida ta'lim va gumanitar fanlarning integratsiyasi yoshlarni jahon fuqaroligiga tayyorlaydi, ularni dunyodagi turli o'zgarishlarga tayyorlab, jamiyatda faol shaxslar sifatida shakllantirishda yordam beradi.

XULOSA

Gumanitar fanlar yoshlarning ma'naviy rivojlanishida hal qiluvchi ahamiyatga ega. Globallashuv sharoitida gumanitar fanlar yoshlarda axloqiy va ma'naviy qadriyatlarni shakllantirish, turli madaniyatlarni tushunish va ularga hurmat qilishga yordam beradi. Masalan, tarix va adabiyot kabi fanlar orqali yoshlar turli xalqlar va madaniyatlarning tajribasidan o'rganish imkoniga ega bo'lib, ularning qadriyatlari, urf-odatlar, ma'naviy va axloqiy qadriyatlari bilan tanishadilar. Bu yoshlarda umuminsoniy qadriyatlarga bo'lgan hurmatni shakllantirishga yordam beradi.

Gumanitar fanlar orqali yoshlar bag'rikenglik, tolerantlik, inson huquqlari va tinchlik kabi umuminsoniy qadriyatlarni tushunadilar va ularga amal qilishga intiladilar. Globallashuv sharoitida yoshlarning ma'naviy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatish uchun gumanitar fanlarning ahamiyati nihoyatda katta. Chunki bu fanlar yoshlarni nafaqat axloqiy jihatdan barkamol, balki jahon hamjamiyatining mas'uliyatli va bag'rikeng a'zosi bo'lib yetishishiga yordam beradi.

Globallashuv jarayonida ta'lim va gumanitar fanlarning integratsiyasi yoshlarning ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Bu jarayon yoshlarda axloqiy qadriyatlar, madaniyatlarga hurmat, bag'rikenglik va inson huquqlarini qadrlash kabi ko'nikmalarni rivojlantiradi. Gumanitar fanlarning globallashuv sharoitidagi ahamiyati yoshlarni turli millatlar bilan hurmat va hamkorlik asosida munosabat o'rnatadigan, keng dunyoqarashli, madaniyatlarga hurmatli insonlar sifatida tarbiyalashda yaqqol namoyon bo'ladi. Globallashuv jarayonida ta'lim va gumanitar fanlarning integratsiyasi yoshlarning nafaqat bilimli, balki ma'naviy jihatdan barkamol shaxs sifatida rivojlanishiga ham yordam beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Scholte J.A. Globalization: A Critical Introduction, New York: Palgrave Macmillan, 2005, p. 67.
2. Раҳмонов Қ. Таълим ва тарбия жараёнида миллий қадриятларни шакллантириш. Монография. Тошкент: Фан ва технологиялар, 2010, 45-бет.
3. Каримов Ш. Ахборот технологиялари асосида таълим жараёнини ташкил этиш // ТерДУ ахборотномаси, 2015, №4. 23-бет.
4. Соловьёв В.М. Инклюзивное образование и культурное многообразие: современные подходы, Москва: Просвещение, 2018, с. 56.
5. Норбоев А. Таълимда гуманитар фанларнинг аҳамияти // Фан ва инновация. 2012, №2. 39-бет.
6. Левитов А.Н. Критическое мышление в образовании: теория и практика, Москва: Академия, 2016, с. 112.
7. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence, Clevedon: Multilingual Matters, 1997, p. 56.
8. Holliday A. Understanding Intercultural Communication: Negotiating a Grammar of Culture, London: Routledge, 2013, p. 88.
9. Jenkins H. Global History in the Modern World, Oxford: Oxford University Press, 2018, p. 32.
10. Braudel F. La Mémoire du Monde, Paris: Armand Colin, 1995, p. 89.
11. Toynbee A. A Study of History, London: Oxford University Press, 1957, p. 124.